گزارش خبر
NEWSREPORT
کد خبر: ۴۵۵۵۴۴
جمعه ۲۰ اسفند ۱۴۰۰ ۲۰:۵۵

یادداشتی از سمیرا نیازی؛

قوانین از معافیت های مالیاتی چه می گوید؟

در هر کشوری منابع درآمدی و سرمایه‌ای مردم شامل پرداخت مالیات به حکومت آن کشور می‌شود؛مالیات یکی از کانال‌های مالی با اهمیت در چرخه اقتصادی و تامین مالی مخارج و هزینه‌های کشور بوده که می‌توان گفت نقش پررنگ‌تر آن در توزیع ثروت عمومی دیده می‌شود. معافیت مالیاتی را می‌توان خروج قانونی و به‌صورت موقت از این پرداخت تعریف کرد، که در راستای سیاست‌های حمایتی حاکمان از مردم صورت می‌گیرد.

به گزارش خبر، سمیرا نیازی کارشناس ارشد مالی و امور مالیات در یادداشت ارسالی با موضوع "قوانین از معافیت های مالیاتی چه می گوید؟" به پایگاه خبری گزارش خبر آورده است؛

معافیت مالیاتی

در هر کشوری منابع درآمدی و سرمایه‌ای مردم شامل پرداخت مالیات به حکومت آن کشور می‌شود؛مالیات یکی از کانال‌های مالی با اهمیت در چرخه اقتصادی و تامین مالی مخارج و هزینه‌های کشور بوده که می‌توان گفت نقش پررنگ‌تر آن در توزیع ثروت عمومی دیده می‌شود. معافیت مالیاتی را می‌توان خروج قانونی و به‌صورت موقت از این پرداخت تعریف کرد، که در راستای سیاست‌های حمایتی حاکمان از مردم صورت می‌گیرد.

هدف های دولت در وضع قوانین معافیت مالیاتی

دولت ها با استفاده از معافیت مالیات سعی می کنند نقدینگی جامعه را به سمت طرح های عام المنفعه و کم بازده جهت دهند.

هدف دولت از برخی معافیت های مالیاتی، اهداف استراتژیک و ایدئولوژیک است.

معافیت مالیات در کشور های مختلف یک روش ارفاقی -تشویقی برای سوق دادن به سرمایه گذاری ها مورد استفاده قرار می گیرند.

مشاغل معاف از مالیات

۱- فعالیت‌های تولیدی و معدنی

اولین معافیت مالیاتی که در قانون عنوان شده مربوط به ماده ۱۳۲ قانون مالیاتی کشور است.

ماده- ۱۳۲ درآمد ابرازی ناشی از فعالیتهای تولیدی و معدنی اشخاص حقوقی غیردولتی در واحدهای تولیدی یا معدنی که از تاریخ اجرای این ماده از طرف وزارتخانه‌های ذی‌ربط برای آنها پروانه بهره‌برداری صادر یا قرارداد استخراج و فروش منعقد می‌شود و همچنین درآمدهای خدماتی بیمارستانها، هتلها و مراکز اقامتی گردشگری اشخاص یادشده که از تاریخ مذکور از طرف مراجع قانونی ذیربط برای آنها پروانه بهرهبرداری یا مجوز صادر می‌شود، از تاریخ شروع بهره‌برداری یا استخراج یا فعالیت به مدت پنج‌سال و در مناطق کمترتوسعه‌یافته به مدت ده سال با نرخ صفر مشمول مالیات می‌باشد.

الف- منظور از مالیات با نرخ صفر روشی است که مودیان مشمول آن مکلف به تسلیم اظهارنامه، دفاتر قانونی، اسناد و مدارک حسابداری حسب مورد، برای درآمدهای خود به ترتیب مقرر در این قانون و در مواعد مشخص‌شده به سازمان امور مالیاتی کشور میباشند و سازمان مذکور نیز مکلف به بررسی اظهارنامه و تعیین درآمد مشمول مالیات مودیان براساس مستندات، مدارک و اظهارنامه مذکور است و پس از تعیین درآمد مشمول مالیات مودیان، مالیات آنها با نرخ صفر محاسبه می‌شود.

ب- مالیات با نرخ صفر برای واحدهای تولیدی و خدماتی و سایر مراکز موضوع این ماده که دارای بیش از پنجاه نفر نیروی کار شاغل باشند چنانچه در دوره معافیت، هرسال نسبت به سال قبل نیروی کار شاغل خود را حداقل پنجاه درصد (۵۰%) افزایش دهند، به ازای هر سال افزایش کارکنان یک‌سال اضافه میشود.

پ- دوره برخورداری محاسبه مالیات با نرخ صفر برای واحدهای اقتصادی مذکور موضوع این ماده واقع در شهرکهای صنعتی یا مناطق ویژه اقتصادی به مدت دو سال و در صورت استقرار شهرکهای صنعتی یا مناطق ویژه اقتصادی در مناطق کمترتوسعه‌یافته، به مدت سه‌سال افزایش می‌یابد.

ت- شرط برخورداری از هرگونه معافیت مالیاتی برای اشخاص حقیقی و حقوقی فعال در مناطق آزاد و سایر مناطق کشور تسلیم اظهارنامه مالیاتی در موقع مقرر قانونی است. اظهارنامه مالیاتی اشخاص حقوقی شامل ترازنامه و حساب سود و زیان طبق نمونه‌ای است که توسط سازمان امور مالیاتی تهیه می‌شود.

ث- به منظور تشویق و افزایش سرمایه‌گذاری‌های اقتصادی در واحدهای موضوع این ماده علاوه بر دوره حمایت از طریق مالیات با نرخ صفر حسب مورد، سرمایه‌گذاری در مناطق کمترتوسعه‌یافته و سایر مناطق به شرح زیر مورد حمایت قرار می‌گیرد:

در مناطق کمترتوسعه‌یافته

مالیات سالهای بعد از دوره محاسبه مالیات با نرخ صفر مذکور در صدر این ماده تا زمانی که جمع درآمد مشمول مالیات واحد به دو برابر سرمایه ثبت و پرداخت‌شده برسد، با نرخ صفر محاسبه می‌شود و بعد از آن، مالیات متعلقه با نرخهای مقرر در ماده (۱۰۵) این قانون و تبصره‌های آن محاسبه و دریافت می‌شود.

معافیت فعالیت اقتصادی در مناطق آزاد تجاری-صنعتی

طبق قانون چگونگی اداره مناطق آزاد تجاری ـ صنعتی جمهوری اسلامی ایران اشخاص حقیقی و حقوقی که در منطقه به انواع فعالیت های اقتصادی اشتغال دارند، نسبت به هر نوع فعالیت اقتصادی در منطقه آزاد از تاریخ بهره برداری مندرج در مجوز به مدت پانزده سال از پرداخت مالیات بردرآمد و دارایی موضوع قانون مالیات های مستقیم معاف خواهند بود و پس از انقضای پانزده سال تابع مقررات مالیاتی خواهند بود که با پیشنهاد هیات وزیران به تصویب مجلس شورای اسلامی خواهد رسید.

در سایر مناطق
پنجاه درصد (۵۰%) مالیات سالهای بعد از دوره محاسبه مالیات مذکور در صدر این ماده با نرخ صفر و پنجاه‌درصد (۵۰%) باقی‌مانده با نرخهای مقرر در ماده (۱۰۵) قانون مالیاتهای مستقیم و تبصره‌های آن محاسبه و دریافت می‌شود. این حکم تا زمانی که جمع درآمد مشمول مالیات واحد، معادل سرمایه ثبت و پرداخت‌شده شود، ادامه مییابد و بعد از آن، صددرصد (۱۰۰%) مالیات متعلقه با نرخهای مقرر در ماده (۱۰۵) این قانون و تبصره‌های آن محاسبه و دریافت می‌شود.
درآمد حمل و نقل اشخاص حقوقی غیردولتی، از مشوق مالیاتی جزء‌های (۱) و (۲) این بند برخوردار می‌باشند. اشخاص حقوقی غیردولتی موضوع این ماده که قبل از این اصلاحیه تأسیس شده‌اند، درصورت سرمایه‌گذاری مجدد از مشوق این ماده می‌توانند استفاده کنند.
هرگونه سرمایه‌گذاری که با مجوز مراجع قانونی ذی‌ربط به منظور تأسیس، توسعه، بازسازی و نوسازی واحدهای مذکور برای ایجاد دارایی‌های ثابت به‌استثنای زمین هزینه می‌شود، مشمول حکم این بند است.

-۲ بخش کشاورزی، روستایی و عشایری
سازمان امور مالیاتی شرکت‌های تعاونی که در بخش روستایی و عشایری فعال هستند را نیز مورد معافیت مالیاتی قرار داده است.
طبق ماده ۱۳۳ قانون مالیات‌های مستقیم، «صد درصد (۱۰۰%) درآمد صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی، شرکت‌های تعاونی روستایی، عشایری، کشاورزی، صیادان، کارگری، کارمندی، دانشجویان و دانش‌آموزان و اتحادیه‌های آنها از مالیات معاف است.»
بر اساس تبصره‌ای که برای این ماده درج شده «دولت مکلف است معادل مالیات بردرآمد متعلق به آن قسمت از سود ابرازی سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران را که با تصویب مجمع عمومی برای سرمایه‌گذاری در شرکت‌های تعاونی روستایی اختصاص داده می‌شود، پس از وصول و واریز آن به حساب درآمد عمومی کشور، از محل اعتبار ردیف خاصی که به همین منظور در قانون بودجه کل کشور پیش‌بینی می‌شود در وجه سازمان مذکور مسترد نماید.»
-۳ بخش آموزشی و تربیتی و ورزشی
بخش آموزشی کشور از جمله مدارس و مراکز تعلیمی نیز مشمول معافیت مالیاتی قرار گرفته است و یک ماده از قوانین مالیات‌های مستقیم به آن اختصاص داده شده است.
بر اساس ماده ۱۳۴ قانون مالیات‌های مستقیم « درآمد حاصل از تعلیم و تربیت مدارس غیر انتفاعی اعم از ابتدایی، راهنمایی، متوسطه، فنی و حرفه‌ای، آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای آزاد دارای مجوز از سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای کشور، دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی غیرانتفاعی و مهدهای کودک در مناطق کمتر توسعه یافته و روستاها و درآمد موسسات نگهداری معلولین ذهنی و حرکتی بابت نگهداری اشخاص مذکور که حسب مورد دارای پروانه فعالیت از مراجع ذیربط هستند، همچنین درآمد باشگاهها و موسسات ورزشی دارای مجوز از سازمان تربیت بدنی حاصل از فعالیتهای منحصرا ورزشی از پرداخت مالیات معاف است.»
-۴ بیمه عمر
بر اساس ماده ۱۳۶ قانون مالیات‌های مستقیم « وجوه پرداختی بابت انواع بیمه‌های عمر و زندگی و از طرف موسسات بیمه که به موجب قراردادهای منعقده بیمه عاید ذینفع می‌شود از پرداخت مالیات معاف است.»
-۵ هزینه‌های درمانی
طبق ماده ۱۳۷ قانون مالیات‌های مستقیم، «هزینه‌های درمانی پرداختی هر مودی بابت معالجه خود یا همسر و اولاد و پدر و مادر و برادر و خواهر تحت تکفل در یک سال مالیاتی به شرط این که اگر دریافت کننده موسسه درمانی یا پزشک مقیم ایران باشد دریافت وجه را گواهی نماید و چنانچه به تأیید وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی به علت فقدان امکانات لازم معالجه در خارج از ایران صورت گرفته است پرداخت هزینه مزبور به گواهی مقامات رسمی دولت جمهوری اسلامی ایران در کشور محل معالجه یا وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی رسیده باشد، همچنین حق بیمه پرداختی هر شخص حقیقی به موسسات بیمه ایرانی بابت انواع بیمه‌های عمر و زندگی و بیمه‌های درمانی از درآمد مشمول مالیات مودی کسر می‌گردد.
در مورد معلولان و بیماران خاص و صعب العلاج علاوه بر هزینههای مذکور هزینه مراقبت و توانبخشی آنان نیز قابل کسر از درآمد مشمول مالیات معلول یا بیمار یا شخصی که تکفل او را عهده دار است می‌باشد.»
-۶ سرمایه در گردش بنگاه‌های تولیدی
بر اساس ماده ۱۳۸ قانون مالیات‌های مستقیم، «اشخاصی که آورده نقدی برای تامین مالی پروژه-طرح و سرمایه در گردش بنگاه‌های تولیدی را در قالب عقود مشارکتی فراهم نمایند، معادل حداقل سود مورد انتظار عقود مشارکتی مصوب شورای پول و اعتبار از پرداخت مالیات بر درآمد معاف میشوند و برای پرداخت‌کننده سود، معادل سود پرداختی مذکور به‌عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی تلقی می‌شود.»
اما طبق تبصره تعریف شده برای این ماده قانونی «استفاده کننده از معافیت موضوع این ماده تا دو سال نمی‌تواند آورده نقدی را از بنگاه تولیدی خارج کند. در صورت کاهش آورده نقدی، به میزان ارزش روز معافیت استفاده شده، مالیات سال خروج آورده نقدی، اضافه می‌شود.»
-۷ اماکن زیارتی و مذهبی
ماده ۱۳۹ – الف– موقوفات، نذورات، پذیره، کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیر نقدی آستان قدس رضوی، آستان حضرت عبدالعظیم الحسنی (ع)، آستانه حضرت معصومه، آستان حضرت احمد ابن موسی (شاه‌چراغ)، آستان مقدس حضرت امام خمینی (ره)، مساجد، حسینیه‌ها، تکایا و سایر بقاع متبرکه از معافیت مالیاتی برخوردارند. تشخیص سایر بقاع متبرکه به عهده سازمان اوقاف و امور خیریه می‌باشد.ب– کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیر نقدی سازمان هلال‌احمر جمهوری اسلامی مشمول معافیت مالیاتی است.
ج – کمک‌ها و هدایای دریافتی نقدی و غیر نقدی صندوق‌های پس‌انداز بازنشستگی و سازمان بیمه خدمات درمانی و سازمان تأمین اجتماعی و همچنین حق بیمه و حق بازنشستگی سهم کارکنان و کارفرما و جریمه‌های دریافتی مربوط توسط آن‌ها مشمول معافیت مالیاتی است.
-۸ بخش صادارتی
سازمان امور مالیاتی برای بخش صادراتی کشور نیز اهمیت ویژه‌ای قائل بوده و معافیت مالیاتی را نیز در این بخش تعریف کرده است.
بر اساس ماده ۱۴۱ قانون مالیات‌های مستقیم «صد درصد (۱۰۰%) درآمد حاصل از صادرات خدمات و کالاهای غیرنفتی و محصولات بخش کشاورزی و بیست درصد(۲۰%) درآمد حاصل از صادرات مواد خام مشمول مالیات با نرخ صفر می‌گردد.»
همچنین در تبصره این قانون آمده است که «درآمد حاصل از صادرات کالاهای مختلف که به صورت عبوری (ترانزیت) به ایران وارد می‌شوند و بدون تغییر در ماهیت یا با انجام کاری بر روی آن صادر می‌شوند مشمول مالیات با نرخ صفر می‌گردد.»
-۹ فرش و صنایع دستی

طبق ماده ۱۴۲ قانون مالیات‌های مستقیم «درآمد کارگاههای فرش دستباف و صنایع دستی و شرکت‌های تعاونی و اتحادیه‌های تولیدی مربوطه از پرداخت مالیات معاف است.»

-۱۰ بورس
معافیت‌های مالیاتی در بورس نیز یکی از مهمترین بخش‌ها در امور مالیاتی شرکت‌های پذیرفته شده در آن است.
بر اساس ماده ۱۴۳قانون مالیات‌های مستقیم، «معادل ده درصد (۱۰%) از مالیات بر درآمد حاصل از فروش کالاهایی که در بورسهای کالایی پذیرفته شده و به فروش می‌رسد و ده درصد (۱۰%) از مالیات بر درآمد شرکت‌هایی که سهام آنها برای معامله در بورس‌های داخلی یا خارجی پذیرفته می‌شود و پنج درصد (۵%) از مالیات بر درآمد شرکت‌هایی که سهام آنها برای معامله در بازار خارج از بورس داخلی یا خارجی پذیرفته میشود، از سال پذیرش تا سالی که از فهرست شرکت‌های پذیرفته شده در این بورسها یا بازارها حذف نشده‌اند با تایید سازمان بخشوده می‌شود.
شرکت‌هایی که سهام آنها برای معامله در بورس‌های داخلی یا خارجی یا بازارهای خارج از بورس داخلی یا خارجی پذیرفته شود در صورتی که در پایان دوره مالی به تایید سازمان حداقل بیست درصد (۲۰%) سهام شناور آزاد داشته باشند معادل دو برابر معافیت‌های فوق از بخشودگی مالیاتی برخوردار می‌شوند.»
-۱۱ معافیت مالیاتی جوایز علمی و پژوهشی
ماده ۱۴۴ قانون مالیات های مستقیم: جوایز علمی و بورس های تحصیلی و همچنین درآمدی که بابت حق اختراع یا حق اکتشاف عاید مخترعین و مکتشفین می گردد به طور کلی و نیز درآمد ناشی از فعالیت های پژوهشی و تحقیقاتی مراکزی که دارای پروانه تحقیق از وزارتخانه های ذی صلاح می باشند، به مدت ده سال از تاریخ اجرای این اصلاحیه طبق ضوابط مقرر در آیین نامه ای که به پیشنهاد وزارتخانه های علوم، تحقیقات و فناوری، بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و امور اقتصادی و دارایی به تصویب هیات وزیران خواهد رسید، از پرداخت مالایت معاف می باشد.
-۱۲ معافیت های مالیاتی اشخاص حقیقی و حقوقی
معافیت های مالیاتی اشخاص حقوقی
الف – مطابق تبصره ۶ ماده ۱۰۶ ق.م.م درآمد مشمول مالیات ابرازی شرکتها و اتحادیه های تعاونی متعارف و شرکتهای تعاونی سهامی عام مشمول بیست و پنج درصد (۲۵%)تخفیف از نرخ موضوع ماده ۱۰۵ق.م.م می باشد.
مطابق ماد ۱۴۵ق.م.م سود دریافتی در موارد زیر از پرداخت مالیات معاف است:
بر اساس ماده مذکور، «سود دریافتی به هر عنوان در موارد زیر از پرداخت مالیات معاف است:

سود متعلق به سپرده‌های مربوط به کسور بازنشستگی و پس‌انداز کارمندان و کارگران نزد بانک‌های ایرانی در حدود مقررات استخدامی‌مربوطه.
سود یا جوایز متعلق به حساب‌های پس‌انداز و سپرده‌های مختلف نزد بانک‌های ایرانی یا موسسات اعتباری غیربانکی مجاز. این معافیت شامل سپرده‌هایی که بانک‌ها یا موسسات اعتباری غیربانکی مجاز نزد هم میگذارند نخواهد بود.
جوایز متعلق به اوراق قرضه دولتی و اسناد خزانه.
سود پرداختی بانک‌های ایرانی به بانک‌های خارج از ایران بابت اضافه برداشت (اوردرافت) و سپرده ثابت به شرط معامله متقابل.
سود و جوایز متعلق به اوراق مشارکت.»

معافیت های مالیاتی اشخاص حقیقی

صددرصد درآمد شرکت‌های تعاونی روستایی، عشایر، کشاورزی، صیادان، کارگری، کارمندی، دانشجویان و دانش‌آموزان و اتحادیه‌های آنها
درآمد مخترعین بابت اختراعشان به مدت ده سال از زمان تصویب این قانون.

-۱۳معافیت سپرده های بانکی
سود علی الحساب پرداختی بانک ها و موسسات اعتباری مجاز به سپرده گذاران تا سقف نرخ سود علی الحساب مصوب شورای پول و اعتبار در اجرای مقررات مواد ۱۴۷ و ۱۴۸ قانون مالیات‌های مستقیم به عنوان هزینه قابل قبول مالیاتی بوده و پرداختی سود علی الحساب مازاد بر نرخ های مصوب جزء هزینه های قابل قبول مالیاتی نمی‌باشد.
مالیات همواره یکی از درآمدهای اصلی دولت بوده است. در دنیای مدرن هم مالیات نقش انکار نشدنی در اداره جامعه و توزیع ثروت عمومی داشته است. اما قانون‌گذاران و دولت‌ها برای تشویق کارآفرینان، کسب‌وکارها و فعالان اقتصادی برای خلق ثروت بیشتر و همچنین کمک به توسعه اقتصادی برای برخی فعالیت‌ها،معافیت راه های معافیت مالیاتی وضع کرده‌اند. آشنایی با قوانین و قانون معافیت مالیاتی می‌تواند فرصت‌های جدیدی را پیش روی فعالان اقتصادی بگذارد و از طرف دیگر به توسعه همه‌جانبه کشور کمک کند.